

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΤΟΜΕΑ ΟΠΩΡΟΦΟΡΩΝ

**(Με βάση προτάσεις & συμπεράσματα
Περιφερειακών μελετών νέας ΚΑΠ)**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Εισαγωγή.....	2
1. Καλλιέργεια οπωροφόρων	4
2. Στοιχεία παραγωγής – αγοράς.....	7
2.1. Μηλοειδή.....	8
2.2. Πυρηνόκαρπα	13
2.3. Ακρόδρυα.....	19
3. Κοινωνική και εθνική πολιτική για τα οπωροφόρα – Κοινή Οργάνωση Αγοράς (Κ.Ο.Α) οπωροκηπευτικών	25
4. Προβλήματα – προοπτικές.....	27
5. Στρατηγική για την ανάπτυξη του τομέα.....	29
5.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές.....	29
5.2. Βελτίωση της προστιθεμένης αξίας του παραγομένου προϊόντος– μεταποίηση – τυποποίηση	30
5.3. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας	31
5.4. Προώθηση – προβολή.....	31
5.5. Καινοτομικές δράσεις.....	31
5.6. Επαγγελματική κατάρτιση εκπαίδευση & ενημέρωση- συμβουλευτικές υπηρεσίες	32
5.7. Συμπράξεις- δικτυώσεις (clusters)	32
5.8. Λοιπές δράσεις.....	33

Εισαγωγή

Στα οπωροφόρα δένδρα περιλαμβάνονται οι δενδρώδεις καλλιέργειες μεταξύ των οποίων οι τρεις κύριες κατηγορίες, των πυρηνοκάρπων, των μηλοειδών και των ακρόδρυων. Στα πυρηνόκαρπα συγκαταλέγονται η ροδακινιά, η νεκταρινιά, η δαμασκηνιά, η βερικοκιά, η κερασιά και η βυσσινιά, στα μηλοειδή ανήκουν κυρίως η μηλιά και η αχλαδιά, ενώ τα ακρόδρυα συνοψίζονται στη φιστικιά, στην αμυγδαλιά, στην καρυδιά, στην καστανιά και στη φουντουκιά.

Η *ροδακινιά* κατάγεται από την Κίνα, ενώ η νεκταρινιά (μηλοροδακινιά) από δυτικότερες περιοχές. Στη λεκάνη της Μεσογείου μεταφέρθηκε για πρώτη φορά από την Περσία. Στην Ελλάδα η καλλιέργεια της διαδόθηκε μεταξύ του 4ου και 3ου π.Χ. αιώνα από τους Ρωμαίους, σε όλες τις Ευρωπαϊκές Μεσογειακές χώρες. Στην Αμερική μεταφέρθηκε από τους πρώτους αποίκους της.

Η *βερικοκιά* κατάγεται από την κεντρική Ασία και Βόρεια Κίνα. Από την κεντρική Ασία η καλλιέργεια της εξαπλώθηκε μέσω του Ιράν ενώ κατά την εκστρατεία του Μ. Αλέξανδρου οι Έλληνες διέδωσαν την καλλιέργεια της στο Τουρκεστάν μέχρι την πεδιάδα Φεργκάνα. Στην Ευρώπη εμφανίστηκε τον 1ο π.Χ. αιώνα κατά το Ρωμαϊκό-Περσικό πόλεμο και έγινε πρώτα γνωστή στην Ελλάδα και στην Ιταλία από Αρμένιους εμπόρους (*armeniaca*).

Η *δαμασκηνιά* είναι ιθαγενές δένδρο των χωρών του βορείου ημισφαιρίου και κατάγεται από τις περιοχές της Κασπίας Θάλασσας. Αναφέρεται από τον Θεόφραστο σαν προύμνη, για αυτό και το επιστημονικό της όνομα είναι προύνος.

Η *κερασιά* πρωτοκαλλιεργήθηκε στην Ελλάδα και περιγράφεται από το Θεόφραστο το 300 π.Χ. Κατάγεται από την περιοχή μεταξύ Κασπίας και Μαύρης Θάλασσας ενώ στην Ευρώπη διαδόθηκε με τη μεταφορά σπόρων από πουλιά ή τον άνθρωπο.

Η *μηλιά* κατάγεται από την περιοχή νότια του Καυκάσου. Ήταν γνωστή στους Αρχαίους Έλληνες και Ρωμαίους ενώ μνημονεύεται από τον Θεόφραστο κατά τον 3ο π.Χ. αιώνα. Μετέπειτα διαδόθηκε σε όλα σχεδόν τα μέρη της υφηλίου.

Η *αχλαδιά* ή *απιδιά* κατάγεται από τις περιοχές γύρω από την Κασπία Θάλασσα και στην Ελλάδα ήταν γνωστή από τους προϊστορικούς χρόνους. Ο Όμηρος αναφέρει την αχλαδιά γύρω στα 800 π.Χ. Στην Ευρώπη καλλιεργείται από το 17^ο αιώνα ενώ από το 18^ο -19^ο αιώνα έγινε η εμφάνιση των πρώτων βελτιωμένων ποικιλιών της.

Το *κάστανο* υπήρξε για πολλούς αιώνες βασική τροφή για τον άνθρωπο στην Ασία, στη Μ. Ασία, στην Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική. Στη νότια Ευρώπη την έφεραν οι Έλληνες από τη Μικρά Ασία το 50 π.Χ.

Η *φιστικιά* πρωτοκαλλιεργήθηκε στην Αττική (περίπου το 1860) ενώ στη διάδοση της συνέβαλαν οι γεωπόνοι Ορφανίδης (1869) και Γεννάδιος (1882). Αρχικά η καλλιέργεια της φιστικιάς περιορίστηκε στα παράλια της Αττικής και στη νήσο Αίγινα.

Η *αμυγδαλιά* θεωρείται από τα αρχαιότερα ακρόδρυα αλλά οι ειδικές περιβαλλοντικές της απαιτήσεις έχουν περιορίσει την εμπορική καλλιέργεια της στις κατάλληλες για αυτήν περιοχές της υψηλίου.

Η *καρυδιά* κατάγεται από την ευρύτερη περιοχή της Ασίας ενώ στην Ελλάδα διαδόθηκε από το Ιράν. Η ονομασία του γένους της (*Juglans*) προέκυψε από το όνομα με το οποίο έγιναν γνωστά τα καρύδια όταν μεταφέρθηκαν στη Ρώμη (βάλανοι του Δία – *Jovis Glans*).

Η *καστανιά* είναι αρχαίο δέντρο όπως αποδεικνύεται από τα διάφορα ευρήματα της εποχής του Χαλκού. Ήταν η τροφή των φτωχών το μεσαίωνα και στην Ευρώπη διαδόθηκε από τους Έλληνες το 50 π.Χ.

Η καλλιέργεια της *φουντουκιάς*, μολονότι σαν είδος είναι αυτοφυές και άγριο, είναι γνωστή στην Ελλάδα από αρχαιότατους χρόνους.

1. Καλλιέργεια οπωροφόρων

Πολύ λίγα οπωροφόρα είδη έχουν επεκταθεί τόσο γρήγορα και προσαρμοστεί σε τόσα πολλά κλιματικά περιβάλλοντα όσο η **ροδακινιά**. Η ευρύτητα της καλλιέργειας της ροδακινιάς και της μεταλλαγής της, της νεκταρινιάς (ή μηλοροδακινιάς) συνδέονται στενά με την ποιότητα των καρπών τους που είναι από τους πιο εύγευστους, και την ευρεία χρησιμοποίησή τους στην παραγωγή σακχαρόπηκτων και κονσερβοποιημένων προϊόντων. Η ροδακινιά είναι δέντρο της εύκρατης ζώνης και η ανώτερη ποιότητα του επιτυγχάνεται σε περιοχές όπου οι καλοκαιρινές θερμοκρασίες είναι θερμές έως πολύ θερμές.

Στην Ελλάδα η ροδακινιά καλλιεργείται κυρίως στις περιφέρειες Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Πελοποννήσου. Τα κυριότερα κέντρα είναι οι νομοί: Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας, Κοζάνης, Λάρισας, Μαγνησίας, Αχαΐας, Ηλείας, Ιωαννίνων, Τρικάλων, Κιλκίς και Φλώρινας.

Οι ποικιλίες της ροδακινιάς διακρίνονται στις επιτραπέζιες και στις κονσερβοποιήσιμες (Συμπύρηνες) που καλλιεργούνται κυρίως για την παρασκευή κομπόστας. Η Ελλάδα είναι μια από τις κυριότερες χώρες παραγωγής ροδάκινων και νεκταρινιών στον κόσμο. Η συνεχής ανανέωση της καλλιέργειας με νέες ποικιλίες και η εφαρμογή σύγχρονης τεχνικής στα σχήματα διαμόρφωσης, στο κλάδεμα καρποφορίας κ.α. βελτιώνουν διαχρονικά την ποιότητα, την ανταγωνιστικότητα και τη θέση του ελληνικού ροδάκινου στην παγκόσμια αγορά.

Η **βερικοκιά** μολονότι από γεωγραφικής άποψης είναι ευρέως διαδεδομένη δεν είναι δενδροκομικά σημαντική παντού, παρά μόνο σε περιοχές με πολύ ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες. Θεωρείται συχνά είδος ανθεκτικό στην ξηρασία διότι δεν είναι απαιτητικό σε ατμοσφαιρική υγρασία αλλά ευαίσθητο στην εδαφική. Οι κύριες χώρες παραγωγής είναι η Ισπανία, η Τουρκία, η Ιταλία, οι ΗΠΑ καθώς και η Ελλάδα.

Στην Ελλάδα η βερικοκιά καλλιεργείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα, στην Εύβοια, στην Πελοπόννησο, στη Θεσσαλία και στη Μακεδονία. Πρώτοι νομοί στη χώρα σε επίπεδο καλλιεργούμενων εκτάσεων είναι η Εύβοια, η Αργολίδα, η Ηλεία, η Κορινθία, η Μεσσηνία, η Μαγνησία, η Χαλκιδική και το Ηράκλειο.

Η **κερασιά** σήμερα καλλιεργείται σε όλες τις εύκρατες περιοχές της υψηλίου με κυριότερες τη Ρωσία, τη Γερμανία, τις ΗΠΑ, την Ιταλία, τη Γαλλία κ.α. Στην Ελλάδα η κερασιά καλλιεργείται κυρίως στη Μακεδονία, στη Θεσσαλία και στην Πελοπόννησο ενώ τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής είναι οι νομοί: Αιτωλοκαρνανίας, Αττικής (Αυλώνα), Αρκαδίας, Αχαΐας, Ιωαννίνων, Λάρισας, Μαγνησίας, Ημαθίας, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών και Ροδόπης. Η κερασιά καλλιεργείται για τους καρπούς της, που είναι μεγάλης εμπορικής και διατροφικής αξίας, ιδιαίτερα διότι τροφοδοτούν την αγορά, σχετικά νωρίς, σε εποχή που υπάρχει έλλειψη νωπών καρπών.

Οι ποικιλίες της κερασιάς διακρίνονται σε σκληρόσαρκες και μαλακόσαρκες. Οι σκληρόσαρκες είναι κατάλληλες κυρίως για νωπή κατανάλωση και δευτερευόντως για μεταποίηση (ποτά, φρουτοσαλάτες κλπ.) ενώ οι μαλακόσαρκες ποικιλίες είναι κυρίως κατάλληλες για μεταποίηση και δευτερευόντως για νωπή κατανάλωση. Ιδιαίτερη σημασία, μετασυλλεκτικά, για τη διατήρηση της εμπορικής αξίας των κερασιών είναι η κατάλληλη συντήρησή τους.

Η **δαμασκηλιά** καλλιεργείται για τους καρπούς της που χρησιμοποιούνται είτε για νωπή κατανάλωση είτε προς αποξήρανση. Οι ποικιλίες δαμασκηλιάς διακρίνονται στις Ευρωπαϊκές και στις Ιαπωνικές. Στην Ελλάδα καλλιεργείται κυρίως η ποικιλία Σκοπελίτικη και τα δαμάσκηνα που βγάζει προορίζονται για ξήρανση. Οι κύριες περιοχές καλλιέργειας είναι η Θεσσαλία, τα νησιά του Αιγαίου (Σκόπελος), η Στερεά Ελλάδα, η Μακεδονία και η Θράκη.

Η **μηλιά** αποτελεί για τη χώρα μας τη δεύτερη σε σπουδαιότητα δένδροκομική καλλιέργεια, μετά τη ροδακινιά, από τα φυλλοβόλα οπωροφόρα και τρίτη μετά τα εσπεριδοειδή, ενώ οι κυριότερες ποικιλίες που καλλιεργούνται είναι η Golden Delicious και οι διάφορες κόκκινης απόχρωσης, οι Delicious (Starking, Red Delicious), και η Granny Smith, ενώ καλλιεργούνται και οι ποικιλίες Mutsu, Φιρικό και Πιλαφλ καθώς και οι πρώιμες ποικιλίες Αζαρ Γκολντ, Γκαλα και η Τζονα Γκολντ και οι μεταλλαγές τους.

Στην Ελλάδα η παραγωγή των μήλων γίνεται σε ορεινές και πεδινές περιοχές με την εξής αναλογία: Ορεινές 31%, Ημιορεινές 34% και πεδινές 35%. Η αντίφαση έγκειται στο ότι λόγω του ιδιόμορφου ανάγλυφου της χώρας, οι ορεινές καλλιέργειες, που

δίνουν καλύτερη ποιότητα μήλων, δεν επιδέχονται εύκολα μηχανοποίηση της καλλιέργειας, ούτε πυκνή φύτευση με νάνα και ημινάνα υποκείμενα.

Στην Ελλάδα η μηλοκαλλιέργεια έχει διαδοθεί σε ψυχρότερες περιοχές, αλλά σε μορφή συστηματικών οπωρώνων εντοπίζεται κυρίως στην κεντρική και δυτική Μακεδονία, στη Θεσσαλία (κυρίως οι περιοχές της Αγιάς και η Ζαγορά) και στην Πελοπόννησο (Ν. Αρκαδίας).

Σε ότι αφορά στην καλλιέργεια της **αχλαδιάς** είναι διαδεδομένη σε όλη την επικράτεια, αλλά σε μορφή συστηματικών οπωρώνων εντοπίζεται κυρίως στη δυτική και κεντρική Μακεδονία, στη Θεσσαλία και στην Πελοπόννησο. Οι ποικιλίες της αχλαδιάς, ανάλογα με την εποχή ωρίμανσης τους διακρίνονται σε δύο πολυάριθμες ομάδες τις καλοκαιρινές και τις φθινοπωρινές. Οι κυριότερες από αυτές είναι: το Κρυστάλλι (κυρίως στη Μακεδονία και στη Βόρεια Πελοπόννησο), η Κοντούλα (δυτική Πελοπόννησο) με τα πιο εύγευστα και μεγαλύτερης εμπορικής αξίας αχλάδια αλλά και αρκετά ευπαθής, η Βουτυράτη (κυρίως στη Μακεδονία και Θεσσαλία) και η μικρόκαρπη Δουκέσσα (Μακεδονία).

Η καλλιέργεια της **αμυγδαλιάς** στην Ελλάδα πραγματοποιείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα, στην Εύβοια, στην Πελοπόννησο, στη Θεσσαλία, στη Μακεδονία, στη Θράκη στα νησιά Αιγαίου και στην Κρήτη ενώ τα κυριότερα κέντρα είναι η Μαγνησία και η Λάρισα. Το αμύγδαλο (ψίχα) χρησιμοποιείται στη ζαχαροπλαστική αλλά και για την παραγωγή αμυγδαλέλαιου που έχει ευρεία εφαρμογή στην φαρμακευτική (καλλυντικά κα.).

Στην Ελλάδα, η **φουντουκιά** καλλιεργείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια, στην Πελοπόννησο, στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, στη Μακεδονία και στη Θράκη. Η φουντουκιά καλλιεργείται για τους καρπούς της που τρώγονται ή χρησιμοποιούνται στη ζαχαροπλαστική νωποί ή ξηροί ή ψημένοι.

Στην Ελλάδα, η **καστανιά** καλλιεργείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια στην Πελοπόννησο, στην Κέρκυρα, στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, στη Μακεδονία, στα νησιά του Αιγαίου και στη Κρήτη. Οι ποικιλίες της καστανιάς κατατάσσονται σε δύο ομάδες, αυτή των κάστανων με βαθύ καστανό χρώμα καρπού και πολύσπερμη ψίχα και αυτή των μαρρονίων με κοκκινωπό χρώμα καρπού και συνήθως μονόσπερμη ψίχα.

Η καλλιέργεια της **καρυδιάς** γίνεται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα και Εύβοια, στην Πελοπόννησο, στην Ήπειρο, στη Θεσσαλία, στη Μακεδονία, στη Θράκη και στην Κρήτη. Η καρυδιά καλλιεργείται για τους καρπούς της που τρώγονται νωποί και ξηροί, αλλά αποτελεί και αντικείμενο δασικής εκμετάλλευσης ενώ αναφέρονται 25 ποικιλίες της στη βιβλιογραφία. Η ξηρά ψίχα χρησιμοποιείται για την παραγωγή καρυδέλαιου και στη ζαχαροπλαστική.

Η καλλιέργεια της **φιστικιάς** άρχισε να επεκτείνεται από το 1950 στη Βοιωτία, Κορινθία, Εύβοια και Φθιώτιδα και αργότερα από το 1968 στην κεντρική και βόρεια Ελλάδα (Θεσσαλία, Χαλκιδική, Ροδόπη), στην Κρήτη και στις Κυκλάδες. Η φιστικιά καλλιεργείται για τους καρπούς της που θεωρούνται ως το πιο εύγευστο ακρόδρυο. Στην Ελλάδα καλλιεργείται μία από τις καλύτερες ποικιλίες στον κόσμο, η Αιγινίτικη με τα περίφημα φιστίκια Αιγίνης. Σε μικρότερο βαθμό καλλιεργείται η ποικιλία Νυχάτη και σποραδικά η Φουντουκάτη. Η μεγαλύτερη ποσότητα φιστικιών διατίθεται στην κατανάλωση με το κέλυφος, αλατισμένα και ψημένα. Σαν ψίχα χρησιμοποιείται κυρίως στη ζαχαροπλαστική και στην αλλαντοποιΐα.

2. Στοιχεία παραγωγής – αγοράς

Η παραγωγή οπωροκηπευτικών της Ε.Ε-25 (2004) ανέρχεται περίπου σε 126 εκατομμύρια τόνους, (9,8% της παγκόσμιας παραγωγής) εκ των οποίων τα 62,5 εκατομμύρια τόνους φρούτα. Η Ε.Ε είναι η δεύτερη σε παραγωγή οπωροκηπευτικών (~9,5%) παγκοσμίως μετά την Κίνα (~36%) ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η Ινδία με πολύ μικρή διαφορά. Η χώρα μας παράγει περίπου το 6,4% της Κοινοτικής παραγωγής φρούτων.

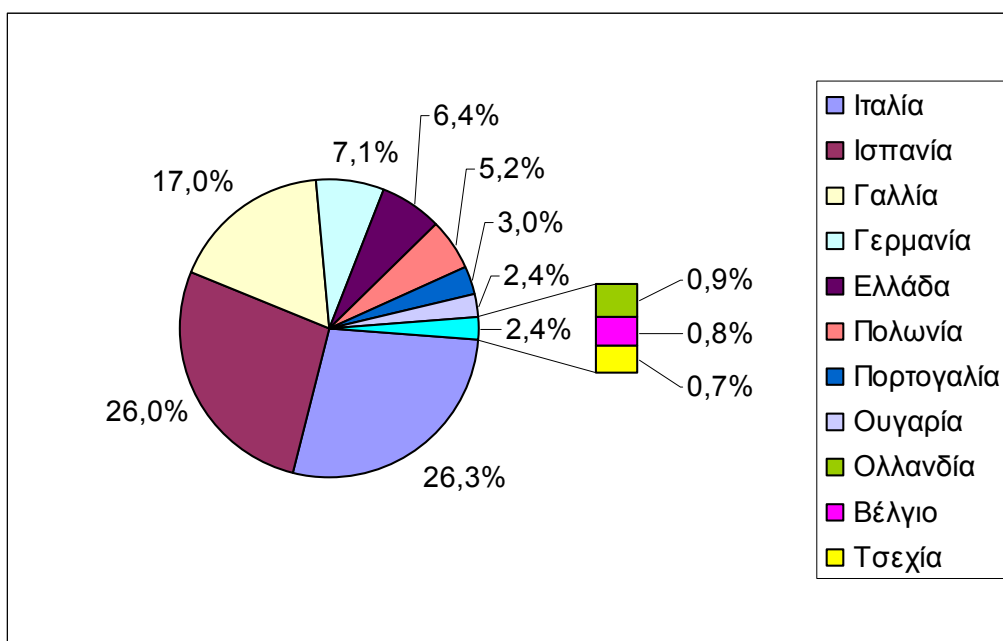
Το παγκόσμιο εμπόριο οπωροκηπευτικών ανέρχεται περίπου στα 50 δισεκατομμύρια € (αν θεωρηθεί η Ε.Ε ως μια οντότητα, εξαιρουμένου του ενδοκοινοτικού εμπορίου).

Σε αξία, οι ΗΠΑ είναι ο κύριος εξαγωγέας με μερίδιο περίπου 17,1% στις παγκόσμιες εξαγωγές (με την Ε.Ε, την Κίνα κα). Οι μισές παγκόσμιες εισαγωγές αφορούν τρεις σημαντικές αγορές με μεγαλύτερη την Ε.Ε, ακολουθούμενη από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία (11,1%). Λαμβάνοντας υπόψη και το ενδοκοινοτικό εμπόριο, η Ε.Ε καλύπτει σχεδόν τις μισές από τις παγκόσμιες εισαγωγές και το 40% των αντίστοιχων εξαγωγών. Η ανάπτυξη της παραγωγής των φρούτων στην Ε.Ε ευνοείται σημαντικά από το γεγονός ότι το 35% της παραγωγής αποτελεί ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Μεταξύ των κρατών μελών, ο υψηλότερος βαθμός οργάνωσης του τομέα παρατηρείται στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες (περίπου 80% του τομέα) και ο χαμηλότερος στην Πορτογαλία και στην Ελλάδα (αντιστοίχως 5% και 10%), καθώς και στα νέα κράτη μέλη. Στις χώρες υψηλής παραγωγής οπωροκηπευτικών, όπως είναι η Ισπανία, η Γαλλία και η Ιταλία, ο βαθμός οργάνωσης ανέρχεται σε ποσοστά από 40% μέχρι 50%.

Στην Ελλάδα, τα οπωροκηπευτικά αποτελούν σημαντικό ποσοστό της συνολικής αξίας της γεωργικής παραγωγής και ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο, στην ανατολική – κεντρική και δυτική Μακεδονία που αποτελούν άνω του 30% της συνολικής αξίας της γεωργικής παραγωγής. Οι ελληνικές εξαγωγές νωπών οπωροκηπευτικών ανέρχονται σε 950-1.000 χιλιάδες τόνους από τους οποίους περίπου το 70% έχει στόχο χώρες της Ε.Ε. Η αξία των εξαγωγών του κλάδου των νωπών φρούτων και καρπών ήταν για το έτος 2006 περίπου 446 εκατομμύρια € με μερίδιο 2,7% επί του συνόλου της αξίας των εξαγωγών.

Διάγραμμα 1: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΦΡΟΥΤΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.-25 (EUROSTAT 2004)

2.1. Μηλοειδή

Παγκόσμια

Η καλλιέργεια της μηλιάς είναι διαδεδομένη σε όλο τον κόσμο. Καταλαμβάνει την τρίτη θέση στα οπωροφόρα δένδρα, με ετήσια παγκόσμια παραγωγή που ξεπέρασε

τους 46 εκατομμύρια τόνους (2006/07). Από το 1986 μέχρι και σήμερα η παγκόσμια παραγωγή μήλων αυξήθηκε περίπου κατά 20%. Μεγάλο μέρος της αύξησης οφείλεται στην Κίνα, που η παραγωγή της από 4.800.000 τόνους (Μ.Ο. 1989-91) έφτασε τους 10.000.000 τόνους (Μ.Ο. 1992-99), ενώ το 2004/05 η παραγωγή της ανήλθε στους 20.200.000 τόνους, καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση στον κόσμο. Ακολουθούν κατά σειρά σπουδαιότητας οι ΗΠΑ, η Τουρκία, η Πολωνία, η Ιταλία, η Γαλλία, η πρώην Σοβιετική Ένωση, η Γερμανία (με σημαντική μείωση), κ.α.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές για την περίοδο 06/07 ανήλθαν σε 4,64 εκατομμύρια τόνους (1% αύξηση σε σχέση με προηγούμενο έτος). Πρώτη σε παγκόσμιες εξαγωγές νωπού προϊόντος, για την ίδια περίοδο, ήταν η Κίνα με 860.000 τόνους (αύξηση 12%) ακολουθούμενη από τη Χιλή (750.000 τόνους) και την Ιταλία (700.000 τόνους).

Η παγκόσμια παραγωγή αχλαδιού για την εμπορική περίοδο 05/06 σύμφωνα με εκτιμήσεις¹ ήταν 16 εκατομμύρια τόνους (δέκατη διαδοχική περίοδος αύξησης). Η κύρια υπεύθυνη για την αύξηση αυτή είναι η καλλιέργεια της Κίνας ακολουθούμενη από την Ισπανία και την Αργεντινή. Στις ΗΠΑ η παραγωγή μειώθηκε κατά 7% για την ίδια περίοδο.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές για την περίοδο 05/06 εκτιμήθηκαν σε 1.6 εκατομμύρια τόνους (6% αύξηση). Παρά την αύξηση των εξαγωγών της Κίνας (20%) πρώτη παγκόσμιος εξαγωγός χώρα είναι η Αργεντινή. Για την περίοδο 2006/07 η Κίνα αναμένεται ότι θα φθάσει ή θα ξεπεράσει την Αργεντινή σε εξαγωγές. Στο βόρειο ημισφαίριο οι εξαγωγές αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση 12% λόγω επέκτασης των καλλιεργειών στις αντίστοιχες χώρες αναφοράς ενώ στο νότιο αναμένεται μείωση της τάξεως του 1%.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση η ετήσια παραγωγή μήλων κυμαίνεται από 10 έως 12 εκατομμύρια τόνους. Αυτά τα νούμερα κατατάσσουν το μήλο στην πρώτη θέση σε παραγωγή στην Ευρώπη. Ιστορικά η μικρότερη παραγωγή σημειώθηκε το 1991 με ~7,14 εκατομμύρια τόνους και η μεγαλύτερη το 2000 με 11,93 εκατομμύρια τόνους.

Το έτος 2005 η παραγωγή μήλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση-27 κυμάνθηκε περίπου στους 11 εκατομμύρια τόνους. Οι χώρες της Ε.Ε. με τη μεγαλύτερη παραγωγή είναι η Γαλλία, η Ιταλία, η Πολωνία, η Γερμανία, και η Ισπανία. Η Ελλάδα κατείχε την

---

¹ Σύμφωνα με έκθεση του Τμήματος Γεωργίας των ΗΠΑ. Στις χώρες αναφοράς δεν περιλαμβάνονται η Γαλλία, η Ολλανδία, το Βέλγιο και η Σουηδία

ενδέκατη θέση το 2005. Οι ποικιλίες Γκολντεν Ντελισιους & Σπερ, Γκρουπ Γκαλα, Τζονα Γκολντ & Γκορεντ αποτελούν τις τρεις κυριότερες της Κοινότητας βάσει του συνόλου της καλλιεργούμενης έκτασης τους.

ΜΗΛΑ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
2000	11.935.783	5.680.380	2,10
2001	11.641.031	5.280.200	2,20
2002	11.252.661	5.113.950	2,20
2003	10.901.239	5.199.310	2,10
2004	11.553.055	5.325.750	2,17
2005	10.936.084	5.292.230	2,07
ΜΟ'97-05	11.427.809	5.283.720	2,16

Πίνακας 1: ΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΕΚΤΑΣΗ ΜΗΛΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ-27 (EUROSTAT- NewCronos)

Σε ότι αφορά στην παραγωγή του αχλαδιού, στην Ε.Ε-27, αυτή κυμαίνεται από 2,5 έως 3 εκατομμύρια τόνους, ενώ η μέση στρεμματική απόδοση για την περίοδο 1997-2005 ανέρχεται σε 1,75 τόνους.

Το έτος 2005, η στρεμματική παραγωγή αχλαδιού για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν 1,87 τόνους, απόδοση σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με τη προηγούμενη διετία. Οι χώρες της Ε.Ε με τη μεγαλύτερη παραγωγή αχλαδιού είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ολλανδία. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 9^η θέση μετά την Πολωνία. Οι κύρια καλλιεργούμενες ποικιλίες αχλαδιού της Κοινότητας είναι οι Κονφερενς, Γουίλιαμς, Αμπατφετέλ και Μπλανκίλα που καταλαμβάνουν το 55% της συνολικής έκτασης αχλαδιού στην Ε.Ε.

ΑΧΛΑΔΙΑ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΣΤΡΕΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ
2000	2.801.443	1.539.790	1,82
2001	2.500.448	1.512.330	1,65
2002	2.627.287	1.445.700	1,82
2003	2.585.609	1.468.390	1,76
2004	2.583.423	1.467.820	1,76
2005	2.696.573	1.445.640	1,87
ΜΟ'97-05	2.603.523	1.486.690	1,75

Πίνακας 2: ΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΕΚΤΑΣΗ ΑΧΛΑΔΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ-27 (EUROSTAT-NewCronos)

Ελλάδα

Για την περίοδο 2001-06 η ελληνική παραγωγή μήλων κυμάνθηκε από 180.000 έως 245.000 τόνους με τη μικρότερη το έτος 2003. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας των μήλων ανέρχεται περίπου σε 1,5 τόνους, σημαντικά μικρότερη από την αντίστοιχη κοινοτική.

Η μηλοκαλλιέργεια στην Ελλάδα παρουσιάζει τάση μείωσης στις πεδινές περιοχές και αύξησή της στις ορεινές, εξαιτίας της άριστης ποιότητας που δίνουν οι τελευταίες. Υπάρχει πίεση από τις εισαγωγές από το Ν. Ημισφαίριο (κυρίως σε κόκκινες ποικιλίες)

και αυτός είναι ένας από τους λόγους για την ταχεία ανάπτυξη τεχνικών συντήρησης ULO (Ultra Low Oxygen) οι οποίες μπορούν να βοηθήσουν τα ελληνικά μήλα να αντιμετωπίσουν την πρόκληση.

Στην Ελλάδα υπερέρχουν οι κόκκινες ποικιλίες (ποσοστό 70%) σε αντίθεση με τις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες όπου υπερέρχουν οι πράσινες ποικιλίες (αντίστοιχο ποσοστό για την Ελλάδα περίπου 20%). Η αναλογία αυτή αντανακλά και τις καταναλωτικές προτιμήσεις των Ελλήνων.

Για την περίοδο 2001-06 η ελληνική παραγωγή αχλαδιών κυμάνθηκε από 25.000 έως 47.000 τόνους με τη μικρότερη να παρατηρείται το έτος 2002. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας των αχλαδιών ανέρχεται περίπου σε 0,4 τόνους ανά στρέμμα, σημαντικά μικρότερη από την αντίστοιχη κοινοτική.

ΕΤΟΣ / ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	ΕΚΤΑΣΗ (στρ.) ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2001-06
ΜΗΛΑ	225000	227000	182118	275000	240000	244170	156598
ΑΧΛΑΔΙΑ	37000	25000	30420	41000	47000	47060	102688
ΣΥΝΟΛΟ	262000	252000	212538	316000	287000	291230	259286

Πίνακας 3: ΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΕΚΤΑΣΗ ΜΗΛΙΩΝ - ΑΧΛΑΔΙΩΝ

Σε ότι αφορά στις παγκόσμιες εξαγωγές μήλων της Ελλάδας, κατά την περίοδο 2002-06, ακολούθησαν ανοδική τάση, ενώ οι εισαγωγές για το αντίστοιχο διάστημα μειώθηκαν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η διαφορά των εισαγωγών από τις εξαγωγές να μειώνεται συνεχώς με τη μικρότερη τιμή να παρατηρείται το έτος 2005 όπου η σχέση εισαγωγών προς τις εξαγωγές προσέγγισε τη μονάδα (1,2). Ο κύριος όγκος των εισαγωγών γίνεται από την Ε.Ε. ενώ οι εξαγωγές πραγματοποιούνται κυρίως προς τις τρίτες χώρες (περίπου 60% του συνόλου των εξαγωγών για την περίοδο 2002-06).

Οι παγκόσμιες εξαγωγές ελληνικού αχλαδιού για την πενταετία 2002-06 παρουσίασαν αυξητική τάση αλλά παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα συγκριτικά με τις αντίστοιχες εισαγωγές (αποτελούν περίπου το 6% του συνόλου των εισαγωγών για την περίοδο 02-06). Ο κύριος όγκος των εισαγωγών γίνεται από την Ε.Ε, ενώ οι εξαγωγές πραγματοποιούνται τόσο στην Ε.Ε. όσο και σε τρίτες χώρες. Ειδικότερα, η Ελλάδα αποτελεί παραδοσιακό και κυρίαρχο προορισμό για το ισπανικό αχλάδι και κυρίως για την ποικιλία Μπλανκίλια. Οι ισπανικές εξαγωγές κατά μεγάλο μέρος εξαρτώνται από την ελληνική παραγωγή αχλαδιού της ποικιλίας Κρυστάλλι.

Έτος	Εισαγωγές (χιλιάδες €)	Εξαγωγές (χιλιάδες €)	Σχέση Εισαγωγών Εξαγωγών	Εισαγωγές μείον Εξαγωγές
ΜΗΛΑ				
2002	23.670	7.099	3,3	16.571
2003	24.420	9.122	2,7	15.298
2004	23.277	9.179	2,5	14.098
2005	17.046	13.650	1,2	3.396
2006	19.522	12.980	1,5	6.542
ΑΧΛΑΔΙΑ				
2002	15.417	682	22,6	14.735
2003	14.803	342	43,3	14.461
2004	15.811	843	18,8	14.968
2005	12.385	817	15,2	11.568
2006	11.345	1.578	7,2	9.767

Πίνακας 4: ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΜΗΛΩΝ-ΑΧΛΑΔΙΩΝ, ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2002 – 2006

2.2. Πυρηνόκαρπα

Οι παγκόσμιες εξαγωγές νωπών φρούτων, πυρηνοκάρπων (κεράσια, ροδάκινα & νεκταρίνια, νωπά & ξερά δαμάσκηνα και βερίκοκα) ανήλθαν σε περισσότερα από 800 εκατομμύρια € για το έτος 2004 σύμφωνα με στοιχεία του τμήματος Γεωργίας των ΗΠΑ (μη συμπεριλαμβάνοντας το ενδοκοινοτικό εμπόριο), αυξημένα κατά 8% σε σχέση με το έτος 2003. Οι μεγαλύτεροι εξαγωγείς του τομέα ήταν οι ΗΠΑ, η Χιλή, η Ε.Ε-25, η Τουρκία, η Νότια Αφρική και η Αυστραλία. Η αξία των εξαγωγών του νωπού κερασιού βρισκόταν στην πρώτη θέση, (περίπου 320 εκατομμύρια €), ακολουθούμενη από αυτή των ροδάκινου-νεκταρινιού (περίπου 280 εκατομμύρια €), και την αξία εξαγωγών του δαμάσκηνου (περίπου 280 εκατομμύρια €). Τελευταίες σε αξία ήταν οι εξαγωγές του βερίκοκου (περίπου 40 εκατομμύρια €).

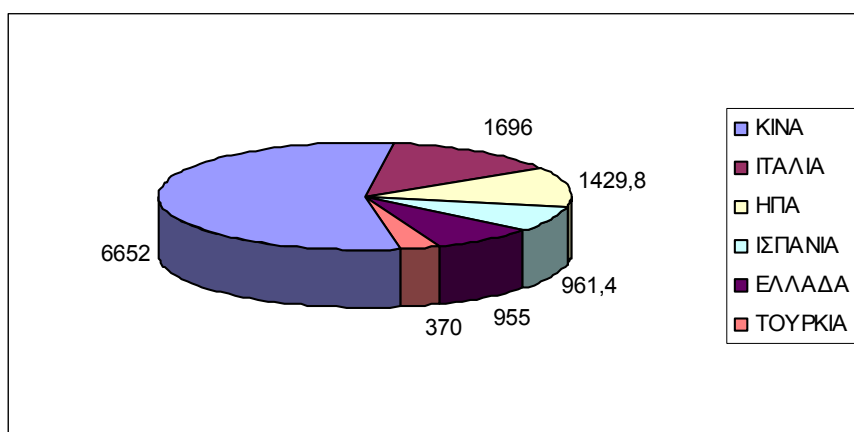
Παγκόσμια

Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ αναφέρει ότι η σημαντικότερη παραγωγή σε **ροδάκινα και νεκταρίνια** καταγράφεται στην Κίνα, στην Ιταλία και στις ΗΠΑ, ενώ η μεγαλύτερη συγκέντρωση οπωρώνων ροδάκινου παρατηρείται στις μεσογειακές χώρες. Ωστόσο, η παραγωγή των κύριων χωρών καλλιέργειας ροδάκινου και νεκταρινιού (Αυστραλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ισπανία, Ιταλία, Κίνα, Μεξικό, Ταιβάν, Τουρκία και Χιλή) ανήλθε σε 11,8 εκατομμύρια τόνους για το 2004

(αύξηση 2% σε σχέση με το έτος 2003) και εκτιμήθηκε για το έτος 2005 σε 11,9 εκατομμύρια τόνους. Η παραγωγή της Κίνας, ήταν 6,65 εκατομμύρια τόνους για το 2004 με τάση ανόδου 4% για το έτος 2005.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές ροδάκινου και νεκταρινιού ανήλθαν σε 280 εκατομμύρια € για το 2004 (χωρίς το ενδοκοινοτικό εμπόριο). Οι κύριοι παγκόσμιοι εξαγωγείς ήταν η Ε.Ε.-25 (περίπου 83 εκατομμύρια €), οι ΗΠΑ (περίπου 80 εκατομμύρια €), η Χιλή και η Αυστραλία, ενώ οι κύριοι εισαγωγείς ο Καναδάς (περίπου 51 εκατομμύρια €), οι ΗΠΑ (περίπου 48 εκατομμύρια €), Ε.Ε.-25, η Ρωσία και η Ταιβάν.

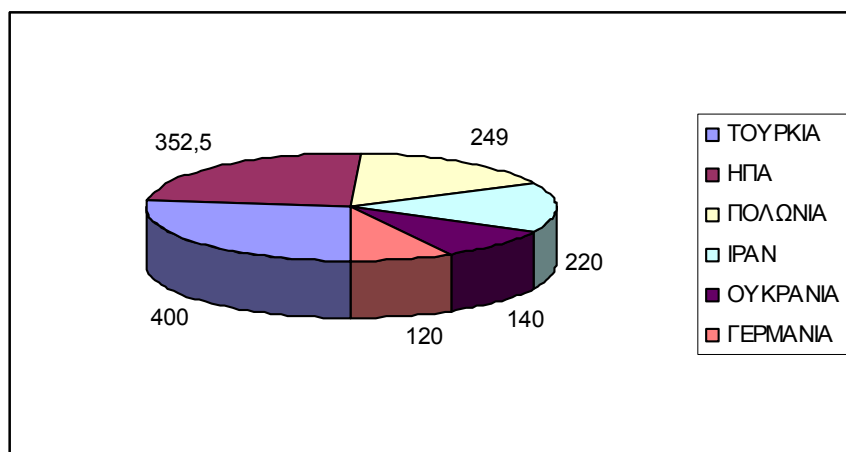

Διάγραμμα 2: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΩΠΟΥ ΡΟΔΑΚΙΝΟΥ ΚΑΙ ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΟΥ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ (σε χιλιάδες τόνους) FAOSTAT-FAS-2004

Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών επισημαίνει ότι οι μεγαλύτεροι παραγωγοί νωπού κερασιού είναι παραδοσιακά η Τουρκία, το Ιράν και οι ΗΠΑ. Σύμφωνα με τη FAS², οι κυριότεροι παγκόσμιοι παραγωγοί κερασιού (Αυστραλία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ισπανία, Κίνα, Πολωνία, Ταιβάν, Τουρκία και Χιλή) καταμέτρησαν 1,2 εκατομμύρια τόνους το 2004 (8% αύξηση σε σχέση με το 2003), ενώ οι εκτιμήσεις παραγωγής για το 2005 ήταν 1,23 εκατομμύρια τόνους. Η Τουρκία, με 400.000 τόνους (14% αύξηση σε σχέση με το 2003), αποτέλεσε τη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα για το 2004, ακολουθούμενη από τις ΗΠΑ με περίπου 352.000 τόνους. Οι παγκόσμιες εξαγωγές κερασιών ανήλθαν³ σε 316 εκατομμύρια € με κύριους εξαγωγείς τις ΗΠΑ (περίπου 150 εκατομμύρια €), την Τουρκία (95 εκατομμύρια €), τη Χιλή και την Ε.Ε.-25 (περίπου 12,9 εκατομμύρια €), ενώ οι κύριοι παγκόσμιοι εισαγωγείς ήταν η Ε.Ε.-25 (περίπου 157 εκατομμύρια €), η Ιαπωνία (περίπου 78 εκατομμύρια €), ο Καναδάς, η Ταιβάν, το Χόνγκ Κονγκ και οι ΗΠΑ.

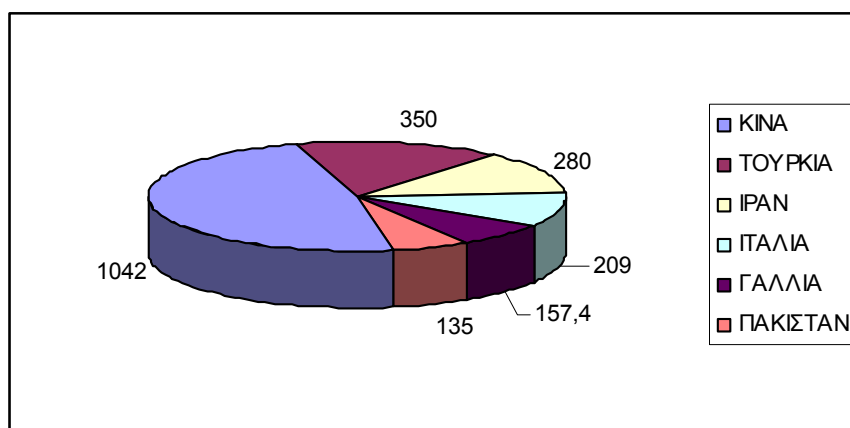
² FAS: Η υπηρεσία Foreign Agriculture Service διατηρεί βάση δεδομένων για τις κυριότερες παγκόσμιες παραγωγικές χώρες ανά προϊόν.

³ Στοιχεία του φορέα World Trade Atlas Inc. (Παγκόσμιος Εμπορικός Άτλας)

Διάγραμμα 3: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΩΠΟΥ ΚΕΡΑΣΙΟΥ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ (σε χιλιάδες τόνους) FAOSTAT-FAS-2004

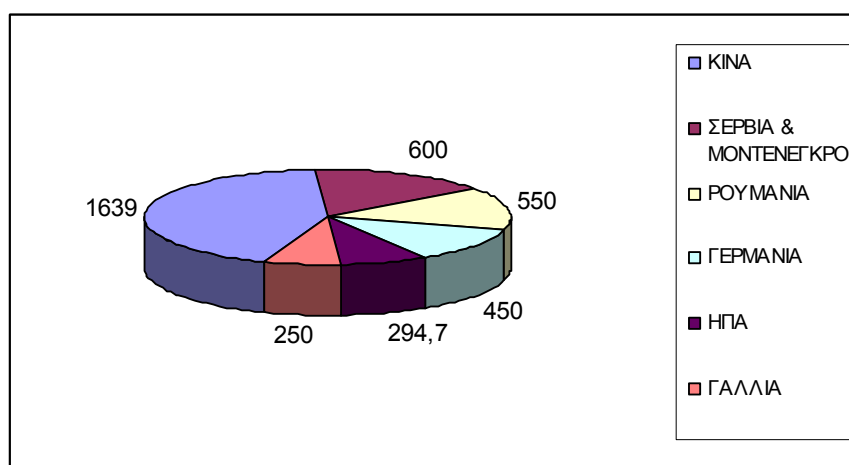
Σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO), οι κύριες χώρες παραγωγοί νωπού βερίκοκου είναι η Τουρκία, το Ιράν και η Ιταλία. Ειδικότερα, το 2004 η ποσότητα των βασικών παραγωγικών χωρών (Αυστραλία, ΗΠΑ, Ισπανία, Κίνα, Πολωνία, Ταιβάν, Τουρκία και Χιλή) ανήλθε σε 1,63 εκατομμύρια τόνους (αύξηση 3% σε σχέση με το 2003) και για το 2005 εκτιμήθηκε σε 1,68 εκατομμύρια τόνους. Η Κίνα είναι η μεγαλύτερη σε παραγωγή χώρα νωπού βερίκοκου με 1 εκατομμύριο τόνους ετησίως με εκτίμηση αύξησης 2% για το 2005. Οι παγκόσμιες εξαγωγές για το 2004 ήταν μεγαλύτερες από 38 εκατομμύρια € με την Ε.Ε.-25 να βρίσκεται στην κορυφή (περίπου 13,5 εκατομμύρια €) και να ακολουθούν η Τουρκία (περίπου 8 εκατομμύρια €), οι ΗΠΑ, η Νότια Αφρική, η Νέα Ζηλανδία και η Χιλή. Οι κορυφαίοι εισαγωγείς ήταν η Ε.Ε.-25 (περίπου 17 εκατομμύρια €), η Ρωσία, η Ελβετία, ο Καναδάς, οι ΗΠΑ και το Μεξικό.

Διάγραμμα 4: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΩΠΟΥ ΒΕΡΙΚΟΚΟΥ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ (σε χιλιάδες τόνους) FAOSTAT-FAS-2004

Οι κύριοι παγκόσμιοι παραγωγοί νωπού και αποξηραμένου δαμάσκηνου είναι η Κίνα, οι ΗΠΑ και η πρώην Σερβία & Μοντενέγκρο. Σύμφωνα με στοιχεία (FAS) η παραγωγή για την Αυστραλία, τη Χιλή, την Κίνα, την Πολωνία, την Ισπανία, την Ταϊβάν, την Τουρκία και τις ΗΠΑ ανήλθε σε 2,6 εκατομμύρια τόνους. Η παγκόσμια εξαγωγή νωπών και ξηρών δαμάσκηνων ήταν περίπου 171 εκατομμύρια € (αύξηση 2% σε σχέση με το 2003). Οι κύριοι παγκόσμιοι εξαγωγείς είναι η Χιλή (περίπου 62 εκατομμύρια €), οι ΗΠΑ, η Νότια Αφρική, η Ε.Ε.-25 (περίπου 15 εκατομμύρια €) και η Αυστραλία. Οι κύριοι εισαγωγείς είναι η Ε.Ε.-25 (περίπου 100 εκατομμύρια €), οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Ρωσία, το Χόνγκ Κόνγκ και το Μεξικό.

Διάγραμμα 5: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΝΩΠΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ (σε χιλιάδες τόνους) FAOSTAT-FAS-2004

Ευρωπαϊκή Ένωση

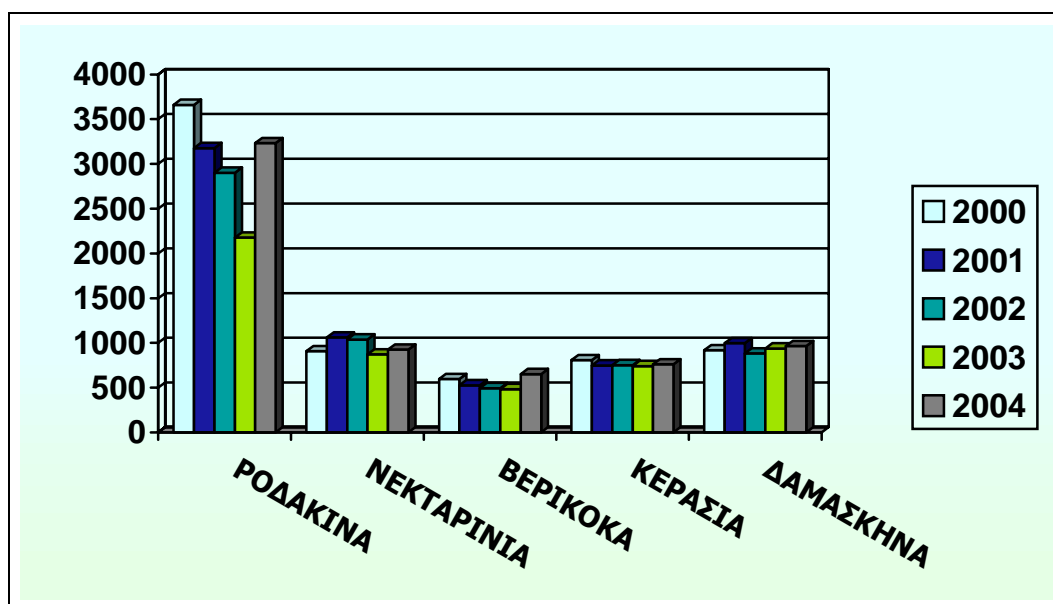
Στην Ευρωπαϊκή Ένωση-25 η ετήσια παραγωγή ροδάκινου κυμάνθηκε από 2.100.000 έως 3.800.000 τόνους για την πενταετία 2000-04 με σημαντικές διακυμάνσεις, ενώ η μέση στρεμματική απόδοση, για την περίοδο 1996-03 ήταν 1,4 τόνους. Οι χώρες της Ε.Ε με τη μεγαλύτερη παραγωγή ροδάκινου είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ουγγαρία και η Πορτογαλία.

Η ετήσια παραγωγή σε νεκταρίνια της Ε.Ε-25 για την περίοδο 2000-04 κυμάνθηκε από 850.000 έως 1.100.000 τόνους, ενώ η μέση στρεμματική απόδοση για την αντίστοιχη περίοδο παρουσιάζει φθίνουσα τάση με μέση τιμή για τα έτη 1996 έως 2003 τους 1,62 τόνους. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη παραγωγή κατά φθίνουσα σειρά είναι η Ιταλία, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Μάλτα με πολύ μικρή συμμετοχή στην κοινοτική παραγωγή, ενώ καταγράφονται σποραδικές καλλιέργειες και σε άλλα κράτη μέλη.

Η ετήσια παραγωγή σε βερίκοκο στην Ε.Ε-25 για την περίοδο 2000-04 κυμάνθηκε 450.000 έως 650.000 τόνους. Η μέση στρεμματική απόδοση για την περίοδο 1996-03 ήταν 830 κιλά. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη παραγωγή σε βερίκοκο είναι η Ιταλία (μέση ετήσια παραγωγή εννέα ετών 160,5 χιλιάδες τόνους), η Γαλλία (μέση ετήσια παραγωγή εννέα ετών 141,7 χιλιάδες τόνους), η Ισπανία (138 χιλιάδες τόνους αντίστοιχα) και ακολουθούν η Ελλάδα και η Ουγγαρία.

Η μέση στρεμματική απόδοση, στην Ε.Ε-25, της καλλιέργειας κερασιού για την περίοδο 1996-03 ήταν 490 κιλά. Η ετήσια παραγωγή του δεν εμφανίζει σημαντικές διακυμάνσεις και εντοπίζεται μεταξύ των 740 και 800 χιλιάδων τόνων για την περίοδο 2000-04. Η συνολική παραγωγή κερασιού της κοινότητας αυξήθηκε σημαντικά κατόπιν της διεύρυνσης της, το 2004 και ιδιαίτερα με την ένταξη της Πολωνίας η οποία αποτελεί τη σημαντικότερη παραγωγό χώρα με μέση ετήσια παραγωγή περίπου 189.000 τόνους (26% της συνολικής παραγωγής). Άλλες σημαντικές χώρες παραγωγής είναι η Ιταλία, η Ισπανία και η Ουγγαρία.

Η ετήσια παραγωγή σε δαμάσκηνα της Ε.Ε-25 για την περίοδο 2000-04 κυμάνθηκε από 880.000 έως 1.000.000 τόνους, με μέση στρεμματική απόδοση για την περίοδο 1996-2003 περίπου τον 1 τόνο. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη παραγωγή κατά φθίνουσα σειρά είναι η Γαλλία, η Ισπανία και η Πολωνία. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 14^η θέση μεταξύ των μελών της Ε.Ε-25 σε ότι αφορά τη μέση ετήσια παραγωγή της.

Διάγραμμα 6: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.-25 ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΤΟΝΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-04 (EUROSTAT)

Ελλάδα

Για την περίοδο 2001-06, η ελληνική παραγωγή σε ροδάκινα και νεκταρίνια κυμάνθηκε από τους 700.000 στους 950.000 τόνους με εξαίρεση τη χρονιά του 2003 που η συνολική παραγωγή ροδάκινου και νεκταρινιού ήταν σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα (141.770 τόνους). Για την τριετία 2004-06, η παραγωγή παρουσίασε σημαντική μείωση με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής -0,14%. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας ροδάκινου για την πενταετία (2001-06, πλην του 2003) ήταν 1,77 τόνους ενώ για το νεκταρίνι ήταν 1,72 τόνους, αποδόσεις υψηλότερες από αυτές της Ε.Ε-25 (Μ.Ο οκταετίας: '96-'03).

Οι ελληνικές παγκόσμιες εισαγωγές σε ροδάκινα και νεκταρίνια για την πενταετία 2002-06 κυμάνθηκαν από 3,3 έως 8 εκατομμύρια € (Μ.Ο 5,2 εκατομμύρια €) με εξαίρεση το 2003 όπου το ύψος τους εκτινάχθηκε στα 20 εκατομμύρια λόγω της πολύ μικρής εγχώριας παραγωγής. Οι εισαγωγές πραγματοποιούνται κυρίως από τα κράτη μέλη με έξαρση την τελευταία διετία (2005-2006) όπου οι εισαγωγές πραγματοποιήθηκαν σχεδόν στο σύνολο τους από την Ε.Ε. Οι εξαγωγές της Ελλάδος για την ίδια περίοδο είχαν μέσο όρο πενταετίας τα 205 εκατομμύρια € εκτός της χρονιάς του 2003 που κυμάνθηκαν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα.

Σύμφωνα με στοιχεία της τελευταίας εξαετίας (2001-06) η παραγωγή βερίκοκου στην Ελλάδα κυμάνθηκε από 46.000 έως 60.000 τόνους με εξαίρεση τη χρονιά του 2004 που η παραγωγή έφτασε σε πολύ υψηλά σχετικά επίπεδα. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας βερίκοκου για την εξαετία ήταν περίπου 940 κιλά, περίπου 100 κιλά υψηλότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο της οκταετίας 1996-2003.

Οι ελληνικές εξαγωγές βερίκοκου αφορούν σχεδόν αποκλειστικά τα Κ-Μ της Ε.Ε ενώ οι εισαγωγές λαμβάνουν χώρα κυρίως από τη Κοινότητα. Συνολικά οι εξαγωγές σε αξία και ποσότητα είναι σε πολύ υψηλότερα επίπεδα από τις αντίστοιχες εισαγωγές.

Αναφορικά με την παραγωγή κερασιού για την εξαετία 2001-06 είχε ακραίες τιμές τους 26.000 και τους 45.000 τόνους. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας κερασιού, για την εξαετία, ήταν περίπου 350 κιλά, περίπου 140 κιλά μικρότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο της οκταετίας 1996-2003.

Οι ελληνικές εξαγωγές κερασιού αφορούν κυρίως τα Κ-Μ της Ε.Ε ενώ οι εισαγωγές λαμβάνουν χώρα κυρίως από τις τρίτες χώρες. Συνολικά οι εξαγωγές, σε αξία και ποσότητα είναι σε πολύ υψηλότερα επίπεδα από τις αντίστοιχες εισαγωγές (αναλογία περίπου 10 προς 1 για την πενταετία 2001-06).

Η παραγωγή δαμάσκηνου για την πενταετία 2001-05 κυμάνθηκε μεταξύ των 4 και 13,5 χιλιάδων τόνων. Κατά την τριετία 2001-03 παρατηρήθηκε σημαντική πτώση της παραγωγής την οποία διαδέχθηκε σημαντικότερη άνοδος το έτος 2004 (περίπου 220%). Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας νωπού δαμάσκηνου, τόσο στην Κοινότητα, όσο και στην Ελλάδα σύμφωνα με τα αντίστοιχα διαθέσιμα στοιχεία ήταν περίπου 1 τόνος.

Οι ελληνικές εισαγωγές σε δαμάσκηνα για την πενταετία 2002-06 κυμάνθηκαν από 4 έως 6 εκατομμύρια € (Μ.Ο. περίπου 5 εκατομμύρια €). Οι εισαγωγές πραγματοποιούνται κυρίως από τα Κ-Μ και σε μικρότερο ποσοστό από τρίτες χώρες (περίπου 30% των συνολικών). Οι εξαγωγές της Ελλάδος, για την ίδια περίοδο, είχαν μέσο όρο τα 1,5 εκατομμύρια € εκτός της χρονιάς του 2003 που κυμάνθηκαν σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	
	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ						ΕΚΤΑΣΗ (στρ.)
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	794641	584384	128713	836000	681000	617979	396088
ΝΕΚΤΑΡΙΝΙΑ	123686	93560	13057	112000	88000	82034	58220
ΒΕΡΙΚΟΚΑ	45976	54368	53679	78500	59516	59663	62138
ΚΕΡΑΣΙΑ	25985	44930	32778	34000	32877	29906	94662
ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ ΝΩΠΑ	10350	7840	4161	13318	11500	-	8977*
ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΑ	138	110	120	63	38	-	2867*
ΣΥΝΟΛΟ	1000776	785192	232508	1073881	872931	789582	622952

Πίνακας 5: ΠΑΡΑΓΩΓΗ-ΕΚΤΑΣΗ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΠΗΓΗ: ΥπΑΑΤ, *μέση τιμή εξαετίας)

2.3. Ακρόδρυα

Παγκόσμια

Σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), οι τέσσερις μεγαλύτεροι παραγωγοί φιστικιού για το έτος 2003 ήταν το Ιράν με 310.000 τόνους (58% μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής), ακολουθούμενο από την Τουρκία (85.000 τόνους, 16% μερίδιο), τις ΗΠΑ (53.000 τόνους, 10% μερίδιο) και τη Συρία (50.000

τόνους, 9% μερίδιο). Σύμφωνα με στοιχεία εμπορικών εκδόσεων η παραγωγή του Ιράν για την περίοδο 2004/05 ήταν μεταξύ 100.000 και 120.000 τόνους. Η επικράτηση παγετού την περίοδο 2004/05 μείωσε την παραγωγή στη Συρία κατά 20% στους 40.000 τόνους και σύμφωνα με εκτιμήσεις το 2005/06 αναμενόταν να επανέλθει στους 60.000 τόνους. Η παραγωγή της Τουρκίας για το έτος 2004/05 έπεσε κατά 67%, στους 30.000 τόνους. Σύμφωνα με τις παραγωγικές τάσεις της χώρας η ποσότητα φιστικιού για το έτος 2005/06 κυμάνθηκε στους 75.000 τόνους.

Σύμφωνα με στοιχεία⁴ οι παγκόσμιες εξαγωγές φιστικιού ανήλθαν σε περίπου 610 εκατομμύρια € για το ημερολογιακό έτος 2003, 54% αύξηση σε σχέση με το 2002. Παγκοσμίως παρατηρείται σημαντική επανεξαγωγή φιστικιού και ιδιαίτερα στην Ε.Ε. Η Γερμανία, το Λουξεμβούργο και η Ολλανδία σημαντικότετοι εξαγωγείς παγκοσμίως δεν καλλιεργούν φιστίκια αλλά εισάγουν από το Ιράν και τις ΗΠΑ. Η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο εισάγουν επιπρόσθετες ποσότητες φιστικιού από τη Γερμανία.

Οι έξι μεγαλύτεροι παραγωγοί καρυδιού για το έτος 2003 ήταν η Κίνα με 360.000 τόνους (25% μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής), ακολουθούμενη από τις ΗΠΑ (294.000 τόνους, 20% μερίδιο), το Ιράν (160.000 τόνους, 11% μερίδιο), τη Τουρκία (125.000 τόνους, 9% μερίδιο), την Ουκρανία (58.000 τόνους, 4% μερίδιο) και τη Ρουμανία (50.000 τόνους, 4% μερίδιο).

Η παραγωγή της Γαλλίας το έτος 2003 σημείωσε κατακόρυφη πτώση λόγω ξηρασίας. Οι εκτιμήσεις για την παραγωγική περίοδο 2004/05 ήταν 32.000 τόνους. Σε ότι αφορά στις παραγωγικές τάσεις για την περίοδο 05/06 της Ινδίας, της Τουρκίας και της Ιταλίας ήταν 31.500, 68.000 και 15.000 τόνους αντίστοιχα.

Σύμφωνα με στοιχεία του 2003, οι παγκόσμιες εξαγωγές καρυδιού ήταν περίπου 485 εκατομμύρια €, εκ των οποίων το 64% ήταν καρύδια με κέλυφος και το 36% χωρίς κέλυφος.

Οι τέσσερις κορυφαίοι εισαγωγείς καρυδιού (με και χωρίς κέλυφος) ήταν για το ίδιο έτος η Γερμανία (περίπου 54 εκατομμύρια €), η Ιαπωνία (περίπου 50 εκατομμύρια €) και η Ιταλία (περίπου 33 εκατομμύρια €). Ο μεγαλύτερος προμηθευτής καρυδιών για την ΕΕ-15, το 2003, ήταν οι ΗΠΑ, η Μολδαβία, η Ινδία και η Ουκρανία.

⁴ Global Trade Atlas (GTA)

Οι πέντε μεγαλύτεροι παραγωγοί αμυγδάλων για το ημερολογιακό έτος 2003 ήταν οι ΗΠΑ με 758.000 τόνους (45% μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής), και ακολουθούν η Ισπανία (210.000 τόνους, 12% μερίδιο), η Συρία (139.000 τόνους, 18% μερίδιο), το Ιράν (105.000 τόνους, 6% μερίδιο) και η Ιταλία (91.000 τόνους, 5% μερίδιο). Από το 1993 μέχρι το 2003 η παγκόσμια παραγωγή αμυγδάλου αυξήθηκε 5% ετησίως. Οι παραγωγικές τάσεις για την περίοδο 2005/06 της Τουρκίας και της Ινδίας ήταν 13.300 και 1.100 τόνους αντίστοιχα.

Το έτος 2003 η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών των αμυγδάλων με κέλυφος ήταν περίπου 1 δισεκατομμύριο € και των αμυγδάλων χωρίς κέλυφος περίπου 190 εκατομμύρια €. Σύμφωνα με παγκόσμιες αναφορές εξαγωγών η αξία των εξαγωγών αμυγδάλου των ΗΠΑ ανήλθε στο 53% της συνολικής παγκόσμιας. Η Ινδία είναι η μεγαλύτερη αγορά αμυγδάλου χωρίς κέλυφος εισάγοντας το 94% της εγχώριας κατανάλωσής της, ενώ οι εκτιμήσεις εισαγωγής για την περίοδο 2005/06 ήταν 25.000 τόνους.

Οι πέντε μεγαλύτεροι παραγωγοί φουντουκιού το 2002 ήταν η Τουρκία με 625.000 τόνους (74% μερίδιο της παγκόσμιας παραγωγής), η Ιταλία (123.000 τόνους, 15% μερίδιο), η Ισπανία (22.000 τόνους, 3% μερίδιο), το Αζερμπαϊτζάν (16.000 τόνους, 2% μερίδιο) και οι ΗΠΑ (16.000 τόνους, 2% μερίδιο). Από το 1961 μέχρι το 2002 η παγκόσμια καταγεγραμμένη παραγωγή φουντουκιού ανήλθε από τους 182 στους 843 χιλιάδες τόνους. Η παραγωγή της Τουρκίας είναι ο πρωταρχικός συντελεστής καθορισμού της παγκόσμιας αυξητικής τάσης. Η Ιταλία που αποτελεί παραδοσιακά το δεύτερο, παγκοσμίως, μεγαλύτερο παραγωγό φουντουκιού είχε αύξηση από 55 χιλιάδες τόνους το 1961, σε 123 το 2002.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές (2002) φουντουκιού με και χωρίς κέλυφος ανήλθαν περίπου σε 560 εκατομμύρια €. Το παγκόσμιο εμπόριο φουντουκιού επηρεάζεται άμεσα από την παραγωγή της Τουρκίας και τις εξαγωγές της. Το 2002 η αξία των συνολικών εξαγωγών της Τουρκίας ήταν περίπου 400 εκατομμύρια € που αντιστοιχούν στο 75% των παγκόσμιων εξαγωγών.

Η παγκόσμια παραγωγή κάστανου, το 2001, ανήλθε σε 970 χιλιάδες τόνους παρουσιάζοντας την τετραετία 1998-2001 αύξηση 16%. Η Κίνα κυριαρχεί στην παγκόσμια παραγωγή με 63% συμμετοχή το 2001, με σημαντικές τάσεις ανόδου. Ακολουθεί στην παραγωγή η Δημοκρατία της Κορέας (9,3% μερίδιο), η Τουρκία (6,2%) και η Ιταλία (5,2%).

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η παραγωγή ξηρών καρπών στην Ευρωπαϊκή Ένωση αν και είναι σημαντική σε σχέση με τη συνολικά καλλιεργούμενη έκταση χαρακτηρίζεται από χαμηλή ανταγωνιστικότητα και μικρά περιθώρια κέρδους. Περίπου το 70% της παραγωγής ξηρών καρπών μπορεί να χαρακτηριστεί σαν εκτατική (λιγότερο παραγωγικές περιοχές, φτωχές/οριακές συνθήκες ανάπτυξης συχνά σε απομακρυσμένες, ορεινές ή λοφώδεις ξηρικές εκτάσεις) και το 30% σαν κανονική (καλύτερες ποικιλίες, συνθήκες ανάπτυξης ή αρδευόμενες εκτάσεις).

Η παραγωγή αμυγδάλου μιας χρονιάς είναι ισχυρά εξαρτημένη από τον εναλλακτικό ετήσιο παραγωγικό κύκλο της προηγούμενης χρονιάς. Το φαινόμενο αυτό είναι ακόμη πιο έντονο σε οριακές καιρικές συνθήκες. Η συνολική παραγωγή αμυγδάλου (χωρίς κέλυφος) της Ε.Ε-15 κυμαίνεται γύρω από τους 400.000 τόνους. Η παραγωγή της ανέρχεται σε 31% περίπου της παγκόσμιας παραγωγής με την Ισπανία να παράγει το 61% και την Ιταλία το 23,3%. Ακολουθούν η Ελλάδα (12%) και η Πορτογαλία (6,7%).

Η παραγωγή φουντουκιού κυμαίνεται γύρω στους 120.000 τόνους (χωρίς κέλυφος).

Όπως και στην περίπτωση της παραγωγής αμυγδάλου έτσι και στα φουντούκια η παραγωγή κυμαίνεται από παραγωγική σε παραγωγική περίοδο ακόμη και αν οι εισροές που χρησιμοποιούνται κάθε χρονιά είναι περίπου οι ίδιες. Η Ιταλία είναι ο κύριος παραγωγός (78,5% της Ε.Ε-15), ακολουθούν η Ισπανία (14,5%), η Γαλλία και η Ελλάδα (2,7%)⁵.

Η παραγωγή καρυδιού είναι στατική στους 60.000 τόνους (χωρίς κέλυφος). Η κατανομή της παραγωγής είναι πιο ομοιόμορφη από τις τους άλλους ξηρούς καρπούς. Οι κύριες παραγωγές χώρες είναι η Γαλλία (33,9% της Ε.Ε-15), η Ελλάδα (28,5%), η Ιταλία (19,5%) και η Ισπανία με την Πορτογαλία (20%). Η παραγωγή καρυδιού θεωρείται πιο αποδοτική και είναι ανταγωνιστική με την παραγωγή της Καλιφόρνιας.

Η παραγωγή κάστανου της Ε.Ε-15 είναι περίπου 125 χιλιάδες τόνους. Η Ιταλία παράγει περίπου το 51% της παραγωγής, η Πορτογαλία το 16%, η Ισπανία το 13,2%, η Γαλλία το 9,9% και η Ελλάδα το 9,7%⁶.

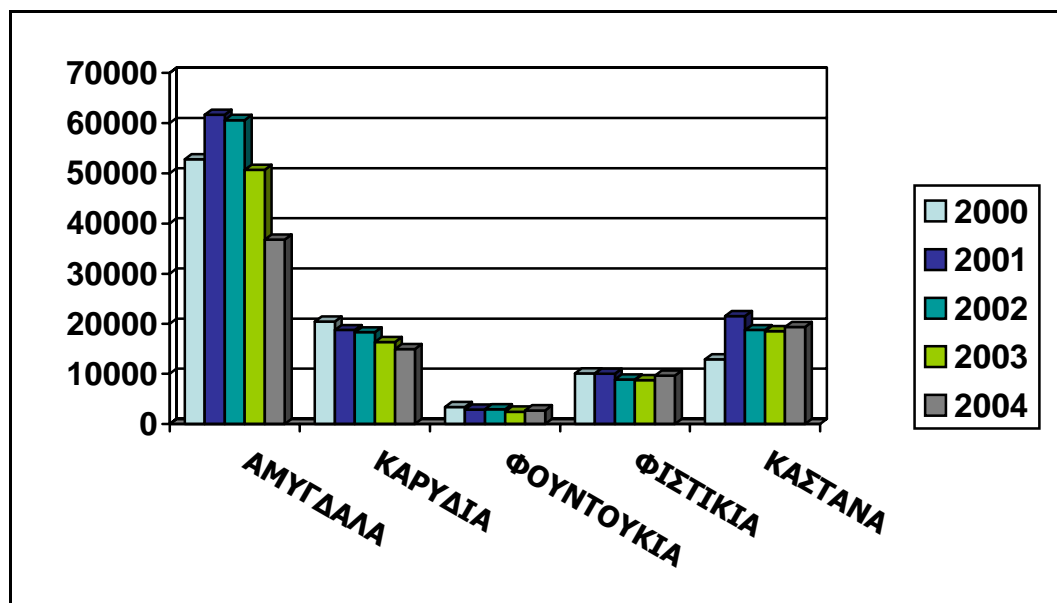
⁵ Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT (2000)

Σε ότι αφορά στην παραγωγή φιστικιού της Ε.Ε-15 είναι οριακή με λιγότερο από 9 χιλιάδες τόνους ετησίως και ιδιαίτερα μεταβαλλόμενες τιμές σε ετήσια βάση. Η ευρωπαϊκή παραγωγή συγκεντρώνεται στην Ελλάδα και στην Ιταλία.

Ελλάδα

Για την περίοδο 2000-04 η ελληνική παραγωγή αμύγδαλου κυμάνθηκε από 35 έως 62 χιλιάδες τόνους με σημαντική ετήσια διακύμανση και τη μικρότερη παραγωγή να πραγματοποιείται το έτος 2004. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας αμυγδάλου για την πενταετία 2000-04 ανήλθε περίπου σε 190 κιλά.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές της Ελλάδος, σε αμύγδαλο, για την πενταετία 2002-06 παρουσιάζουν σημαντική αύξηση με εξαίρεση τη χρονιά του 2006 που παρατηρείται πτώση. Ο κύριος προορισμός των εξαγωγών της Ελλάδος είναι τα Κ-Μ της Ε.Ε. Αντίστοιχα για την ίδια περίοδο οι εισαγωγές παρουσιάζουν ανοδική τάση με εξαίρεση την τελευταία χρονιά που παρουσιάζουν μικρή ύφεση. Παρόλα αυτά σε αξία οι εισαγωγές αμυγδάλου (μέσος όρος πενταετίας) είναι περισσότερο από διπλάσιες από τις εξαγωγές.

Διάγραμμα 7: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2000-04 ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΚΡΟΔΡΥΩΝ

Για την περίοδο 2000-04, η ελληνική παραγωγή καρυδιού μειώθηκε από τους 20,5 στους 15 χιλιάδες τόνους με σημαντική ετήσια μείωση. Η μέση στρεμματική απόδοση

⁶ Τα στοιχεία παραγωγής κάστανου της Ε.Ε-15 θεωρούνται λιγότερο αξιόπιστα διότι μεγάλες εκτάσεις είναι διάσπαρτες και καλλιεργούνται παράλληλα με άλλα γεωργικά προϊόντα.

της καλλιέργειας καρυδιού για την αναφερόμενη πενταετία ανήλθε περίπου σε 110 κιλά.

Οι παγκόσμιες εξαγωγές ελληνικού καρυδιού (2002-06) παρουσίασαν αυξητική τάση με εξαίρεση το έτος 2006, αλλά παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα συγκριτικά με τις αντίστοιχες εισαγωγές (αποτελούν περίπου το 20% του συνόλου των εισαγωγών για την περίοδο 02-06). Ο κύριος όγκος των εξαγωγών πραγματοποιείται εντός της Ε.Ε, ενώ οι εισαγωγές καρυδιού λαμβάνουν χώρα κυρίως από τρίτες χώρες.

Για την περίοδο 2000-04, η ελληνική παραγωγή φουντουκιού κυμάνθηκε από τους 3,4 στους 2,4 χιλιάδες τόνους, με σημαντική ετήσια διακύμανση, λόγω του παραγωγικού κύκλου της καλλιέργειας αλλά με αισθητά πτωτική τάση. Η μειωμένη παραγωγή οφείλεται μεταξύ άλλων και στη μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης για την αντίστοιχη περίοδο. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας φουντουκιού για την πενταετία ανήλθε περίπου σε 240 κιλά.

Οι ελληνικές εξαγωγές (σε αξία) φουντουκιού για την πενταετία (2002-06) παρουσιάζουν διαδοχικές διακυμάνσεις, οι οποίες πιθανώς σχετίζονται με τον παραγωγικό κύκλο της φουντουκιάς και την ανάλογη μεταβολή της ευρωπαϊκής ζήτησης. Παρόλα αυτά οι συνολικές εισαγωγές φουντουκιού, κυρίως από τις τρίτες χώρες, είναι σημαντικά υψηλότερες από τις εξαγωγές (περίπου σε αναλογία 13:1).

Για την περίοδο 2000-04 η ελληνική παραγωγή φιστικιού κυμάνθηκε από 10.000 έως 8.500 τόνους με μικρή μείωση για την περίοδο 2000-03 (κυρίως το έτος 2002) που όμως τη διαδέχθηκε ουσιαστική αύξηση το έτος 2004 (περίπου 10%). Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας φιστικιού για την πενταετία ανήλθε περίπου σε 200 κιλά.

Οι εξαγωγές φιστικιού της Ελλάδος τόσο σε ποσότητα όσο και σε αξία, για την περίοδο 2002-06 έχουν ανοδική τάση πλην του έτους 2006 που παρατηρείται σημαντική μείωση. Παρόλα αυτά οι εισαγωγές υπερκαλύπτουν τις εξαγωγές, τόσο σε αξία, όσο και σε ποσότητα.

Η ελληνική παραγωγή κάστανου, την πενταετία 2000-04, κυμάνθηκε από 12.500 έως 21.500 τόνους. Κατά τη διάρκεια των δυο πρώτων ετών της υπό εξέταση περιόδου η παραγωγή παρουσιάζει σημαντική άνοδο (67% σε σχέση με το 2002), αλλά στα υπόλοιπα 3 έτη της περιόδου, η παραγωγή

σταθεροποιείται περίπου στους 19.000 τόνους σχετικά μειωμένη με τα επίπεδα του 2003. Η μέση στρεμματική απόδοση της καλλιέργειας κάστανου για την πενταετία ανήλθε περίπου σε 190 κιλά.

Αναφορικά με τις ελληνικές εξαγωγές κάστανου παρουσιάζουν σημαντική μείωση κατά την πενταετία 2002-06 εκτός της χρονιάς του 2005 που παρατηρείται αξιόλογη αύξηση. Οι εισαγωγές επίσης βαίνουν μειούμενες κατά την αντίστοιχη περίοδο (περίπου 66,5% την πενταετία).

3. Κοινοτική και εθνική πολιτική για τα οπωροφόρα – Κοινή Οργάνωση Αγοράς (Κ.Ο.Α) οπωροκηπευτικών

Ο τομέας των οπωροκηπευτικών χαρακτηρίζεται από ταχείες και αξιοσημείωτες διακυμάνσεις, τόσο στην παραγωγή όσο και στη ζήτηση, ενώ περιλαμβάνει προϊόντα που είναι σχεδόν στο σύνολο τους, ιδιαίτερα ευπαθή. Τα δεδομένα αυτά οδήγησαν αρχικά στην ανάγκη προστασίας του τομέα στην Ε.Ε μέσω ίδρυσης της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς των οπωροκηπευτικών, που είχε στόχο την ουσιαστική διαχείριση της παραγωγής και του εμπορίου των προϊόντων αυτών στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την επίτευξη των στόχων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ).

Εν συνεχεία η οικονομική εξέλιξη του κλάδου ήταν πολύ σημαντική, αντιπροσωπεύοντας σύμφωνα με τελευταία στοιχεία το 3% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και το 17% της αξίας της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε-25. Κρίσιμο γεγονός αποτελεί ότι η Ε.Ε εξάγει πολύ λιγότερα νωπά οπωροκηπευτικά προς τρίτες χώρες από όσα εισάγει, και ότι το αντίστοιχο εμπορικό έλλειμμα ανέρχεται περίπου σε περισσότερο από 8 δισεκατομμύρια € για τα φρούτα (συμπεριλαμβανομένων και των τροπικών φρούτων). Τα νέα οικονομικά χαρακτηριστικά του κλάδου εύλογα οδήγησαν στη μεταρρύθμιση της Κ.Ο.Α οπωροκηπευτικών το 1996 (καν. 2200/96 για τα νωπά οπωροκηπευτικά και καν. 2201/96 για τα μεταποιημένα προϊόντα τους), μέσω της οποίας οι Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) παραμένουν ο στυλοβάτης των καλλιεργητών του τομέα.

Οι ΟΠ είναι το κεντρικό εργαλείο για την απορρόφηση της προσφοράς ώστε να αντισταθμίζεται η αυξανόμενη συγκέντρωση στην αγορά διανομής και να ενδυναμώνεται η θέση των παραγωγών στην αγορά. Βασικός ρόλος τους είναι η βελτίωση του προσανατολισμού του τομέα ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και η διαχείριση του περιβάλλοντος.

Εν συνεχεία, στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας & Αλιείας στις 12 Ιουνίου 2007 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία για τη νέα μεταρρύθμιση του τομέα των οπωροκηπευτικών, με έναρξη ισχύος την 01 Ιανουαρίου 2008.

Τα σημαντικότερα σημεία και οι κυριότερες αλλαγές που επέρχονται με την αναθεώρηση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς Οπωροκηπευτικών, σε σχέση με το ισχύον καθεστώς των καν. (Ε.Ε) 2200/96 και 2201/96 του Συμβουλίου παρουσιάζονται κατωτέρω:

- Κύριο ρόλο εξακολουθούν να παίζουν οι Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) με σημαντικό εργαλείο υποβοήθησης εκσυγχρονισμού και προσαρμογής των παραγωγών τους, την υλοποίηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΠ μπορεί να χρηματοδοτηθούν συλλογικές δράσεις που αφορούν μηχανολογικό εξοπλισμό, έρευνα και ανάπτυξη, προγράμματα κατάρτισης, επενδύσεις για την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, επενδύσεις συσκευασίας και αποθήκευσης κλπ.
- Δίνεται ευελιξία στα κράτη μέλη να επιλέξουν τη μορφή της αναγνώρισης των ΟΠ που επιθυμούν (για παράδειγμα αναγνώριση ΟΠ ενός και μόνο προϊόντος)
- Για τα κράτη μέλη, που οι ΟΠ εμπορεύονται λιγότερο από το 20% της παραγωγής, όπως είναι και η περίπτωση της χώρας μας, η κοινοτική χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά προγράμματα θα ανέρχεται πλέον σε 60% των δαπανών του επιχειρησιακού προγράμματος για ένα δεδομένο έτος, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα
- Σε περιοχές όπου ο βαθμός οργάνωσης των παραγωγών είναι ιδιαίτερα χαμηλός, το κράτος μέλος μπορεί να χορηγήσει από εθνικούς πόρους επιπλέον χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά ταμεία ίση με το 80% των εισφορών των μελών, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα
- Το καθεστώς της προαναγνώρισης ισχύει πλέον, μόνο στα νέα κράτη μέλη. Στα παλαιά κράτη μέλη θα συνεχίσει να ισχύει αλλά μόνο για τις υπερπόντιες περιοχές της Κοινότητας και τα μικρά νησιά του Αιγαίου
- Προάγονται οι συγχωνεύσεις των ΟΠ, η δημιουργία υπερεθνικών ΟΠ και η ίδρυση Ενώσεων Οργανώσεων Παραγωγών (ΕΟΠ)

- Προσφέρεται επιπλέον στήριξη στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων
- Δίνεται ξεχωριστή σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι ΟΠ υποχρεούνται μέσα από τα επιχειρησιακά τους προγράμματα να υλοποιούν δύο ή περισσότερες δράσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος ή να διαθέτουν το 10% τουλάχιστον των πόρων των προγραμμάτων σε δραστηριότητες και επενδύσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος
- Για την αντιμετώπιση των κρίσεων στην αγορά (υπερπαραγωγή, απότομη πτώση τιμών κλπ) προβλέπονται μια σειρά μέτρων μεταξύ των οποίων είναι και η απόσυρση των προϊόντων. Η απόσυρση καταργείται σαν μέτρο κοινοτικής πρωτοβουλίας και ενεργοποιείται με ευθύνη μόνο των Ο Π.
- Για την μεταποίηση, το σχήμα που αφορά τα αχλάδια, τα νεκταρίνια και τα ροδάκινα (μαζί με τα εσπεριδοειδή και τις τομάτες,) βασίζεται στην εν μέρει παροχή στήριξης στους παραγωγούς βάσει της ποσότητας των προϊόντων που παραδίδουν στη μεταποιητική βιομηχανία, μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών τους (συμβάσεις μεταποίησης). Το νέο σύστημα προβλέπει αποσύνδεση αυτών των ενισχύσεων από την παραγωγή και μετατροπή τους σε στρεμματικές ενισχύσεις υπό μορφή ατομικών δικαιωμάτων πληρωμής.
  - Για τα μεταποιημένα φρούτα μπορεί να υπάρξει πλήρης αποδέσμευση των ενισχύσεων από την παραγωγή από το 2008 και μετά. Δίνεται όμως η δυνατότητα μεταβατικής περιόδου μερικής δέσμευσης υπό την προϋπόθεση σύναψης συμβολαίων μεταποίησης μέχρι 100% έως την 31/12/2010 και μέχρι 75% από 01/01/2011 έως 31/12/2012. Μετά το πέρας της μεταβατικής περιόδου, υποχρεωτικά θα ισχύσει πλήρης αποδέσμευση της ενίσχυσης.
  - Εφόσον δεν υπάρχουν διαθέσιμα ατομικά στοιχεία για τις εκτάσεις καλλιεργούμενων οπωροφόρων τα προϊόντα των οποίων προορίζονται προς μεταποίηση, θα ληφθούν υπόψη τα στοιχεία που θα υποβληθούν από τους παραγωγούς το 2008.

4. Προβλήματα – προοπτικές

Τα πυρηνόκαρπα, μηλοειδή και ακρόδρυα δεν αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα, τόσο στην καλλιέργεια όσο και στην εμπορία των προϊόντων τους. Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες στη χώρα μας συμβάλουν μέγιστα στην καλλιέργεια και στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων.

Παρόλα αυτά στα πλαίσια αντιμετώπισης των προβλημάτων (χαμηλής ποιότητας, υψηλού κόστους παραγωγής, υπερπαραγωγής και έντονου διεθνή ανταγωνισμού) όπως καταγράφονται στις περισσότερες χώρες, γίνονται προσπάθειες επιλογής ποικιλιών (υπερπρώιμων και όψιμων) με στόχο τη διεύρυνση της εμπορικής περιόδου ποιοτικών προϊόντων (ιδιαίτερα στα πυρηνόκαρπα). Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από επιδοτούμενα προγράμματα αναδιάρθρωσης καλλιεργειών Οργανώσεων Παραγωγών με Επιχειρησιακά Προγράμματα ή μεμονωμένων παραγωγών, με σχέδια Βελτίωσης.

Σε ότι αφορά στα μήλα και στα αχλάδια κυρίως, αλλά και στα πυρηνόκαρπα, κρίνεται απαραίτητο, ο συνεχής εκσυγχρονισμός των ψυκτικών εγκαταστάσεων, προκειμένου να διατηρούνται τα προϊόντα σε άριστη κατάσταση και να προωθούνται στην αγορά σύμφωνα με τη ζήτηση.

Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δίνεται στην τυποποίηση και συσκευασία σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά ποιοτικά πρότυπα για την ασφαλή και απρόσκοπτη προώθηση των προϊόντων στην αγορά. Οι ευρωπαϊκές αγορές (κυρίως οι γερμανικές αλυσίδες αλλά και σχεδόν πανευρωπαϊκά) ζητούν από τους προμηθευτές τους πιστοποίηση, σύμφωνα με το πρότυπο EurepGar, για τους παραγωγούς και πιστοποίηση σύμφωνα με το πρότυπο IFS (International Food Standard) για τις εμπορικές εταιρείες. Παρατηρείται επίσης έλλειψη καινοτομίας στην παραγωγή νέων προϊόντων μεταποίησης, προηγμένης τυποποίησης και ομοιογένειας.

Κρίνεται ενθαρρυντικό το γεγονός ότι οι περισσότεροι παραγωγοί, στους νομούς Ημαθίας, Πέλλας, Κοζάνης, Λάρισας, Φλώρινας και Μαγνησίας που παράγουν κυρίως αυτά τα προϊόντα είναι ενταγμένοι σε αναγνωρισμένες Οργανώσεις Παραγωγών σύμφωνα με τον Κανονισμό 2200/96, και ενισχύονται από την Ε.Ε για δράσεις που συμβάλουν στη μείωση του κόστους παραγωγής στην καλύτερη συσκευασία και τυποποίηση των προϊόντων καθώς και στην προστασία του περιβάλλοντος και την υγεία του καταναλωτή.

Στα πλαίσια αναμόρφωσης της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) για τα οπωροκηπευτικά, η οποία έχει σχεδόν ολοκληρωθεί και αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή από τα κράτη – μέλη από τις αρχές του έτους 2008 (01/01/08), οι Ομάδες Παραγωγών του Καν. 2200/96 ισχυροποιούνται ακόμη περισσότερο, αφού τα ποσοστά ενίσχυσης για υλοποίηση δράσεων θα αυξηθούν, και οι διαδικασίες

σύστασης και λειτουργίας των Οργανώσεων Παραγωγών, όπως θα ονομάζονται με τη νέα ΚΟΑ, θα απλουστευθούν.

Η κατανάλωση νωπών οπωροκηπευτικών, θα ενισχυθεί με την εφαρμογή της νέας ΚΟΑ, που προβλέπει τρόπους διεύρυνσης των αγορών και αύξησης της κατανάλωσης. Ειδικότερα, τα πλεονεκτήματα και η δυναμική που προδιαγράφονται από την εφαρμογή της νέας ΚΟΑ είναι:

- να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα των οπωροκηπευτικών και ο προσανατολισμός του προς την αγορά, τόσο της Κοινότητας όσο και του εξωτερικού,
- να περιοριστούν οι λόγω των κρίσεων διακυμάνσεις του εισοδήματος των παραγωγών οπωροκηπευτικών,
- να συνεχιστούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται ήδη στον τομέα για τη διαφύλαξη και την προστασία του περιβάλλοντος,
- να απλοποιηθούν και, αν είναι δυνατόν να περιοριστούν οι διοικητικές διατυπώσεις για όλους τους ενδιαφερόμενους.

5. Στρατηγική για την ανάπτυξη του τομέα

Με βάση τα προαναφερόμενα προβλήματα και προοπτικές των οπωροφόρων δέντρων διαμορφώνεται μια στρατηγική, η οποία φιλοδοξεί να διατηρήσει τον τομέα σαν έναν από τους σημαντικότερους της πρωτογενούς παραγωγής, προσδίδοντας του την απαραίτητη ώθηση ώστε να καταστεί ακόμη πιο ανταγωνιστικός.

Για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου αναφέρονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές:

5.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων – καλλιεργητικές πρακτικές

Ενδεικτικά αναφέρονται παρεμβάσεις στην καλλιέργεια των οπωροφόρων:

- Τεχνικές διαμόρφωσης σχήματος και καρποφορίας (αραιώμα κα.)
- Τεχνικές αραιώματος καρπών
- Φυσιολογία, θρέψη, λίπανση
- Άρδευση, χειρισμοί εδάφους
- Κριτήρια ωρίμανσης καρπών και τεχνικές συγκομιδής

- Μηχανοποίηση συγκομιδής στα ακρόδρυα
- Αγορά πολλαπλασιαστικού υλικού για ανανέωση των παραγωγικών φυτειών όπου είναι γηρασμένες (πχ φιστικιών) και καλλιέργεια ποικιλιών υψηλής ζήτησης και ανταγωνιστικότητας
- Ίδρυση νέων μονάδων ή επέκταση και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων αποθήκευσης και συντήρησης με ή χωρίς ψυκτικές εγκαταστάσεις.
- Μετάβαση σε βελτιωμένες τεχνικές άρδευσης, συμπεριλαμβανομένης της αντικατάστασης συστημάτων με άλλα που συμβάλλουν στην οικονομία του νερού και στην προστασία από τη διάβρωση.
- Χρήση μηχανημάτων σε συλλογική βάση και ενιαίες εκτάσεις φύτευσης με ίδιες προδιαγραφές, με στόχο τη σημαντική μείωση του κόστους εργασίας.

5.2. Βελτίωση της προστιθεμένης αξίας του παραγομένου προϊόντος– μεταποίηση – τυποποίηση

- Δημιουργία μεταποιητικών μονάδων βιολογικών προϊόντων (μαρμελάδες, χυμοί φρούτων, κομπόστα).
- Εκσυγχρονισμός, όπου χρειάζεται, των υφιστάμενων υποδομών μεταποίησης, των συσκευαστηρίων, πιστοποίηση κατά ISO 22000 (HACCP).
- Στήριξη δημιουργίας μικρών μονάδων μεταποίησης (πχ. εξοπλισμού ξήρανσης και τυποποίησης φιστικιού) και τοπικών προϊόντων ποιότητας σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές (πχ. μήλα Καστοριάς, ροδάκινα Βελβεντού, κλπ.).
- Διαφοροποίηση της γκάμας των παραγόμενων προϊόντων και τήρηση των θεσμικών προδιαγραφών περί αναγραφής χώρας προέλευσης στα προϊόντα.
- Εκσυγχρονισμός των τυποποιητηρίων, βελτίωση της παρουσίασης των προϊόντων καθώς και εγκατάσταση συστήματος ιχνηλασιμότητας και διαχείρισης ποιότητας.

5.3. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας

- Εφαρμογή συστημάτων ποιότητας η οποία αφορά την ολοκληρωμένη διαχείριση του αρδευτικού νερού, την προστασία της βιο-ποικιλότητας και την εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (κατά τα πρότυπα του ΟΠΕΓΕΠ) με στόχο την ορθή εφαρμογή διαχείρισης του εδάφους, φυτοπροστασίας, λίπανσης και τέλος συγκομιδής, έτσι ώστε να παράγονται ανταγωνιστικά προϊόντα, ασφαλή, ποιοτικά με σεβασμό στο περιβάλλον και στο ανθρώπινο δυναμικό, με στόχο την αειφορία και την μείωση κόστους του παραγόμενου προϊόντος.
- Επέκταση της βιολογικής καλλιέργειας σε όσες περιοχές εμφανίζουν δυναμική ανάπτυξης και πιστοποίηση των παραγόμενων προϊόντων.

5.4. Προώθηση – προβολή

- Οργάνωση του δικτύου εμπορίας (εξαγωγών) όπως επίσης και των μέσων μεταφοράς των εξαγωγίμων προϊόντων με:
  - Συντονισμό της διάθεσης των προϊόντων στις αγορές του εξωτερικού, ιδίως με έρευνες ή μελέτες και προγράμματα διαφήμισης.
  - Ανάπτυξη μεθόδων και μέσων για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων με τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων τυποποίησης συσκευασίας και ποιότητας των προϊόντων
- Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων από τον Ελληνικό Οργανισμό Εξωτερικού Εμπορίου ΟΠΕ για την προώθηση τοπικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές (κάστανα, ροδάκινα, μικρά φρούτα κλπ.).
- Αξιοποίηση των δικτυακών κοινοτήτων με στόχο τη συμβολή τους στη διάδοση γνώσεων και στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών και καινοτομίας, όσον αφορά τα αγροτικά προϊόντα και τις υπηρεσίες.

5.5. Καινοτομικές δράσεις

- Καλλιέργεια τρούφας με την προμήθεια δενδρυλλίων (φουντουκιάς, κλπ.), των οποίων το ριζικό σύστημα έχει προσβληθεί με το μυκήλιο μυκήτων του γένους Tuber.

5.6. Επαγγελματική κατάρτιση εκπαίδευση & ενημέρωση-συμβουλευτικές υπηρεσίες

- Παρεμβάσεις για την προαγωγή της γνώσης και της βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού με μέτρα για επαγγελματική κατάρτιση από τον οργανισμό ΟΓΕΕΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ και ΚΕΚ σε παλαιούς και νέους αγρότες. Ενδεικτική θεματολογία κύκλων εκπαίδευσης:
  - Εγκαταστάσεις & μηχανολογικός εξοπλισμός
  - Ενημέρωση των παραγωγών για τις υποχρεώσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης
  - Μεταποίηση-τυποποίηση-εμπορία προϊόντων
  - Οικονομικά για αγρότες – Οικονομική βιωσιμότητα εκμεταλλεύσεων, μάρκετινγκ αγροτικών προϊόντων, οργάνωση & διοίκηση αγροτικών μονάδων, επιχειρησιακός σχεδιασμός, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ).
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών από γεωπόνους σχετικά με την εφαρμογή ορθών γεωργικών πρακτικών με σεβασμό προς το περιβάλλον, ενίσχυση οργανώσεων παραγωγών, εγκατάσταση και εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης ποιότητας στις μονάδες μεταποίησης, στήριξη της βιολογικής καλλιέργειας (HACCP, AGRO), κλπ.
- Πιστοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των αγροτών μέσω προώθησης του θεσμού του πράσινου πιστοποιητικού
- Προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των αγροτών στην τυποποίηση σε συσκευασίες παραγωγού, φρούτων (δαμάσκηνο, κεράσι), και στην μεταποίηση (φρούτων, κάστανων) καθώς και στο εμπόριο αγροτικών προϊόντων με την βοήθεια συμβούλων.
- Επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση των αγροτών σχετικά με τη νέα Κ.Ο.Α Οπωροκηπευτικών και τις δυνατότητες βελτίωσης των προϊόντων τους (επωνυμία κλπ.)

5.7. Συμπράξεις- δικτυώσεις (clusters)

- Παροχή κινήτρων λειτουργίας των ομάδων παραγωγών, των συνεταιρισμών και των συνεταιριστικών μονάδων μεταποίησης (συμβολαιακή γεωργία) και επίτευξη χρηματοοικονομικών οικονομιών μεγέθους με στόχο τη:

- Μείωση του κόστους πρωτογενούς παραγωγής
- Τεχνική στήριξη των παραγωγών
- Εφαρμογή προτύπων ποιότητας (βιολογικά, ολοκληρωμένη παραγωγή)
- Συμμετοχή του παραγωγού στην προστιθέμενη αξία

5.8. Λοιπές δράσεις

- Επισήμανση, συλλογή, αξιολόγηση και διατήρηση γενετικού υλικού οπωροφόρων.
- Προώθηση εναλλακτικών καλλιεργειών στα πλαίσια αναδιάρθρωσης που όμως θα παρουσιάζουν αντοχή στις τοπικές φυτοπαθολογικές ασθένειες (πχ καστανιάς στη Δ. Μακεδονία ανθεκτικής σε *Entothia parasitica*)
- Επέκταση κυρίως παραδοσιακών ποικιλιών (π.χ. ποικιλία Αχτσές στη Μυτιλήνη, ποικιλία κοντούλα, παραδοσιακό αχλάδι Σκοπέλου, Αλοννήσου κλπ.). Στα πλαίσια αυτής της επέκτασης θα πρέπει να προβλεφθεί η δημιουργία ζώνης της καλλιέργειας, ώστε να υπάρξει μια κρίσιμη μάζα προϊόντος προς διευκόλυνση της διάθεσης – πώλησης.
- Αναστροφή της υφαλμύρωσης του υπογείου υδροφορέα (παύση γεωτρήσεων μικροφράγματα σε περιοχές ορεινής υδρονομίας, κλπ.).
- Ανάπτυξη της συνεργασίας με το Ινστιτούτο Φυλλοβόλων Δένδρων (ΕΘΙΑΓΕ) για έρευνα και ανάπτυξη νέων ποικιλιών και αντιμετώπιση ασθενειών και εφαρμογή προγραμμάτων αντιμετώπισης ασθενειών στις ζώνες καλλιέργειας.
- Ίδρυση εργαστηρίων εδαφολογικών αναλύσεων σε κάθε Νομό για σύνταξη εδαφολογικών δεδομένων.